

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1707

Q. 45. Ad quid teneatur, qui scienter intulit damnum grave, sed
invincibiliter ignoravit esse tam grave.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42561

gationis ad satisfaciendum vel satisfaciendum pro illo : tum autem esset causa obligationis perfecta, si ex illa oriretur obligatio gravis restituendi totum, quod nos non dicimus.

193 Q. 44. *An sit obligatio reparandi damna, quae quis in ebrietate causat.* R. Qui per experientiam didicit se in ebrietate solere causare damna, v. g. alios vulnerare, frangere vel evertere omnia, si hoc sciens se inebriet, & non ponat sufficientem praecautelam, ne damna causet, tenetur ea reparare, si ebrius causarit, quia volendo ebrietatem communiter & per se in tali subjecto connexam cum talibus injuriis, censetur etiam velle injurias, ita *Vasq. Lugo d. 18. n. 86. Dicast. de Restit. d. 3. n. 77.* Quod si damna illa non fuerint praevisa, aut si moralis diligentia sit adhibita, ut praecaverentur, licet forte fiant, non est obligatio refarciendi ante sententiam Judicis, quia non censentur fuisse voluntaria, *Gob. in Clyp. p. 2. n. 262.* Addit *Haunol. t. 2. n. 169.* ebrium causantem damna posse per legem Aquiliam conveniri etiam ad plus restituendum in poenam, quia saepe non est ebrietas excusans a culpa. Denique notat *Dicast. dicta de damnis causatis ab ebrio, valere de causatis ab ambulante in somno.*

194 Q. 45. *Ad quid teneatur, qui scienter intulit damnum grave, sed invincibiliter ignoravit esse tam grave, v. g. si Titius in mare projecit gemmam Caji valentem ducentis aureis, quam ipse non putabat valere nisi centum.* R. Probabilius est non teneri nisi ad damnum, quod cognovit, & consequenter in casu posito Titius tenebitur ad restituendos Cajo tantum centum aureos, ita

Pontius,

Pontius, Dicast. Haun. n. 219. Dian. p. 11. t. 2. R. 34. Esp. q. 34. contra Palav. l. 4. c. 7. n. 71. Lugo d. 8. n. 63. Ills. t. 4. d. 3. n. 22. Probatum 1. quia ad illud, quod non cognovit, non tenetur ex lege positiva, cum talis ostendi non possit; neque ex lege naturali, quia non fuit causa moralis illius excessus, quem non cognovit nequidem confusè, uti suppono, ergo non potest illi moraliter imputari, ergo de jure naturæ non tenetur illum compensare. 2. Non est obligatio reparandi damnum extrinsecum, idest, distinctum à re sublata vel perdita, si hoc damnum non fuerit prævisum, v. g. si quis ignem injecisset in segetes, & sic improvise simul accensa fuisset domus, non teneretur resarcire damnum extrinsecum combustæ domûs, sed tantum intrinsecum secundum valorem segetum, uti fateretur *Palav.*; ergo etiam non est obligatio reparandi damnum intrinsecum, quod non fuit cognitum, utrumque enim est æquè parum volitum. Ratio quasi à priori est, quia lex naturæ non inducit obligationem, in quam homines non essent consensuri, si antecederet ad omnem casum eventualem fuisset requisitus eorum consensus, atqui in talem obligationem non consensissent, nam cum casus hic sit rarus, & nascatur ex invincibili ignorantia, vix ullus metu talis poenæ ab eo abstereretur, & è contrà durius est scienter compensare damnum ita inadvertenter factum, quàm tolerare tali modo casu illatum ab alio, ergo.

Obji. 1. Justitia respicit medium rei, ergo 195 obligat, ut restituatur, quantum à parte rei no-

H 4

citur

citum est, five fuerit cognitum five non. *R. N.* conseq:; Justitia dicitur respicere medium rei, quia intendit æqualitatem inter jura à parte rei existentia, ideoque non est opus per rationem multum investigare, quid ex justitia fieri debeat, sed hoc facile innotescit consideratis rebus & juribus secundum se; cum hoc tamen stat, quod debueris cognoscere jus, ut dicaris formaliter læsisse & teneris reparare, alioquin qui nihil Juris alieni cognovisset, adhuc teneretur reparare, quod nemo dicit.

196 *Obji. 2.* Lex civilis justè obligat ad compensanda damna gravia illata per leves negligentias, ut sic homines fiant cautiores, ergo lex naturalis etiam justè obligat ad compensanda damna gravia intrinsecè conjuncta cum formali injuria gravi, quamvis non sint prævisa, ut sic homines absterreantur ab ejusmodi iniuriis, ita *Ills. R. N.* conseq., nam lex civilis tantum obligat ad compensanda damna præcognita, aut quorum præsumitur adfuisse præcognitio; deinde si valeret à lege civili ad naturalem, ergo sicut sufficit legi civili præcessisse culpam levem, ita sufficeret naturali, quod negant *Lugo & Ills.*

197 *Obji. 3.* Projiciens gemmam voluit voluntate executivâ projicere hoc, quod habebat in manu, quidquid illud esset, ergo tenetur ad totum pretium restituendum, ita *Palav. R.* Voluit projicere, quod habebat in manu, secundum hoc, quod cognoscebat, c.; secundum plus, quam cognosceret, n: ant: & conf:, alioquin quamvis putasset gemmam esse lapidem vilem
&

& nullius valoris, adhuc teneretur totum pretium restituere, quod nemo dicit.

Obj. 4. Qui agnoscit se facere gravem injuriam, implicite suscipit in se onus compensandi omne damnum, quod ex illa est secuturum, atque hoc damnum est ducentorum aureorum, & causatur per gravem injuriam, ergo, ita *Lugo. R.* Suscipit onus compensandi omne damnum, quod ex illa est secuturum, si illud cognovit aut hic & nunc cognoscere potuit ac debuit, c., si invincibiliter ignoravit esse secuturum, n., neque aliud volunt AA., qui cum *Sanch.* dicunt compensanda esse omnia damna ex injusto homicidio secuta, nam intelligunt, si prævisa fuerint saltem confuse, quod ordinariè fit, aut si vincibiliter sint ignorata, qualiter ignorari semper præsumuntur, nisi aliud constet, uti n. 186. insinuatum est.

Instab. Qui peccat mortaliter, meretur pœnam æternam, quamvis de ea non cogitarit, ergo similiter hic. *R. N. conf.*, qui mortaliter peccat, agnoscit malitiam, quam sufficienter scit esse illativam totius pœnæ: qui projicit gemmam, non agnoscit malitiam illativam totius damni, sed illum excessum valoris ignorat, ergo circa illum non est formaliter injurius, ergo nec tenetur compensare, quia hæc obligatio compensandi deberet nasci ex formali injuria. Hæc omnia magis valent, si positivè putarit pretium gemmæ esse minus, uti aperte infertur ex doctrina ipsiusmet *Lugo d. 11. n. 90.*, item si putavit gemmam pertinere partialiter ad se & ad fratrem suum Cajum, tum enim non tenebitur de eo, quod invincibiliter putavit esse suum.